

Mieczysław Centnerszwer

(10.07.1874–27.03.1944)

chemik, naukowiec, nauczyciel akademicki, profesor Politechniki Ryskiej,
Uniwersytetu Łotwy i Uniwersytetu Warszawskiego

Mieczysław Centnerszwer

10.07.1874
–
27.03.1944

MGW
Muzeum Getta
Warszawskiego

Urodził się w Warszawie. Pochodził z żydowskiej inteligencji: jego ojciec, Gabriel Centnerszwer był księgarzem i literatem, z kolei dziadek, Jakub Centnerszwer – matematykiem i pedagogiem. Zgodnie z rodzinną tradycją, od dziecka uczęszczał do świeckich szkół. Po ukończeniu liceum w Warszawie wyjechał do Lipska, gdzie rozpoczął studia bibliologiczne, aby w przyszłości objąć kierownictwo ojcowskiej księgarni. Po roku nauki uznał, że jest wystarczająco przygotowany do tej roli i postanowił skoncentrować się na swojej pasji, czyli naukach przyrodniczych.

Podczas studiów biologicznych pracował w laboratoriach zoologa Rudolfa Leuckarta oraz botanika Wilhelma Pfeffera. Szybko okazało się, że fascynacja chemią zwyciężyła

nad biologią, co skłoniło go do zmiany kierunku. W 1898 roku obronił, przygotowaną pod kierunkiem Wilhelma Ostwalda, pracę doktorską na temat chemii fizycznej. Dwa lata po uzyskaniu tytułu doktorskiego wziął ślub w Berlinie z Niemką Francizką Anną Beck, która przeszła dla niego na judaizm.

W następnych latach kariera akademicka Mieczysława Centnerszvera rozwijała się pomyślnie. W latach 1917–1919 był profesorem Politechniki Ryskiej, a w latach 1919–1929 profesorem Uniwersytetu Łotwy w Rydze. W 1932 roku objął stanowisko kierownika Zakładu Chemii Fizycznej Uniwersytetu Warszawskiego. Był także członkiem Polskiej Akademii Umiejętności, doktorem honoris causa Uniwersytetu Łotwy i Uniwersytetu w Madrycie. W 1928 uzyskał oficerski order Palm Akademickich, wysokie francuskie odznaczenie państwowe przyznawane najwybitniejszym naukowcom i wykładowcom uniwersyteckim. Był współautorem dwóch wniosków patentowych: „Sposób otrzymywania potasowców i wapniowców za pomocą elektrolizy” (1932) i „Ogniwo galwaniczne, względnie akumulator elektryczny” (1935). Współtworzył ponad 100 publikacji naukowych po polsku, niemiecku, rosyjsku i łotewsku; pisał na łamach „Wszechświata”, „Wiedzy i Życia”, „Gazety Polskiej” i „Chemika Polskiego”. Podzielał poglądy socjalistyczne; był przewodniczącym żydowskiego związku zawodowego „Achdut” – „Jedność”.

Po wybuchu II wojny światowej i utworzeniu getta Centnerszwerowie postanowili wziąć formalnie rozwód, aby Francizka mogła pozostać z córką Jadwigą w uprzywilejowanej grupie aryjskiej. Centnerszwer zamieszkał na terenie getta przy ul. Ogrodowej 5. Utrzymywał się, prowadząc wykłady z zakresu chemii i fizyki dla rzemieślników-farbiarzy i pracowników służby medycznej na Kursach Przynależności Sanitarnej Juliusza Zweibauma. Zanim Niemcy rozpoczęli tzw. Wielką Akcję, udało mu się uzyskać fałszywe dokumenty na nazwisko Wierzbicki, za pomocą których przedostał się na aryjską stronę. Został zastrzelony przez gestapo 27 marca 1944 w mieszkaniu swojej byłej żony na Saskiej Kępie.

Zachęcamy do lektury [artykułu prof. Haliny Lichockiej](#), opublikowanego w ramach

cyklu „Portrety Uczonych. Profesorowie Uniwersytetu Warszawskiego. 1915–1945”

[Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego].

Data publikacji: 2022-03-31

Data wydruku: 2022-04-01 15:50

Źródło: <http://1943.pl/arttykul/mieczyslawn-centnerszwer/>